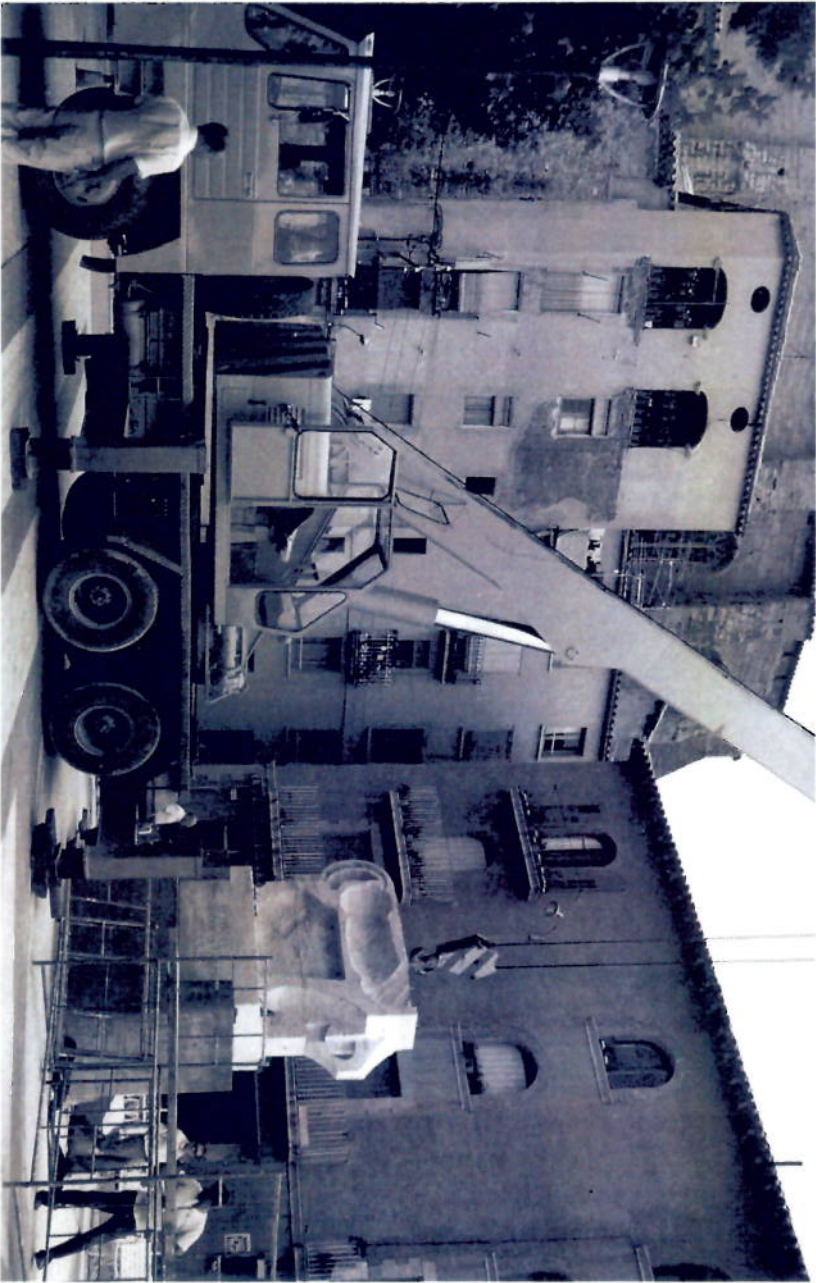

Junio de 2014 | PRECIO: 2,5€

Numero 8 - Segunda Edición

cardonaoberta

Rèquiem a la memòria de Josep Maria Subirachs

Joan Company

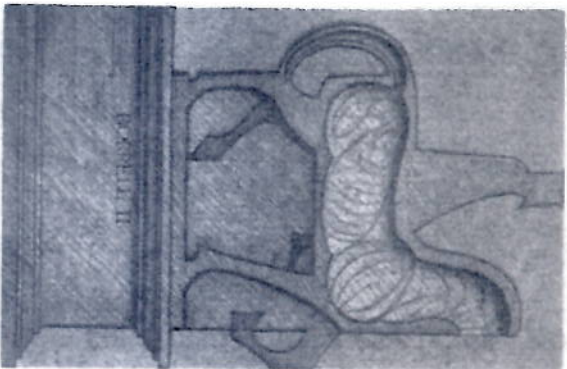
Xavier Benguerel, músic català contemporani, va compondre, l'any 1990, el Rèquiem a la memòria de Salvador Espriu, posteriorment enregistrat el 2007. Com ja vaig expressar en aquesta revista fa uns mesos, la trajectòria d'Espriu es veu lligada amb la de l'escultor Josep Maria Subirachs, traspassat recentment. Si jo fos músic i compositor, em vindria de gust fer un rèquiem a la memòria de Subirachs. No ho sóc i m'he d'accontentar fent una glossa, un assaig que pretén ser un desig de pau i de repòs per a l'artista, en clau de sal, cardonina. L'any 1993, Xavier Benguerel va compondre per a ell un *Te Deum*, un himne de lloança per a Josep Maria Subirachs.

Introitus. Començaré el que hauria de ser una pregària fent referència a com el vaig conèixer. El vaig veure per primera vegada a Cardona l'any 1986 quan va ser inaugurat el monument a Borrell II a la Fira, en commemoració del Mil·lenari de la Carta de Repoblament. Recordo un escrit on un nen es pregunta com sap l'escultor que dins un enorme bloc de pedra hi ha un cavall. El cas és que Subirachs va trobar

dins la gran pedra de travertí el seu cavall escapçat, amb contes incòbs. Aquest fet em va suggerir més endavant un conte: "El cas del genet amb el cavall sense cap", publicat l'any 94 a *Els Prodigiosos contes de Cardona*, amb il·lustracions de Francesc Vicens. El llibre m'hi va acostar.

Kyrie Eleison. Senyor tingueu pietat. La sentència sobre el penediment em fa recordar l'obra de Subirachs a Montserrat. En especial, el monument a Ramon Llull, *L'escala de l'enteniment*. Una enorme escala formada per cubus que s'enfilen cap al cel, fent un gir helicoidal. A la basílica hi ha altres obres de l'autor: el passamanys de la Sagristia (una al·legoria amb la *Invocació a Sant Jordi* d'Espriu, amb el drac, amb Ariadna i el seu laberint, la torre de Babel i altres elements), l'Altar Major de la Sagristia, i la imatge de la Moreneta per a la secció Nigra Sum del museu. Fora de la basílica destaquen: el *Sant Jordi*, des de fa poc hi ha dos grans relleus situats als peus de la torre abacial del monestir, *Hermes i Ariadna*; la *Creu de Sant Miquel*, una escultura de Sant Domènec de Guzmán. El poema d'Espriu va ser un element clau per salvar la parla catalana en un conte que vaig publicar

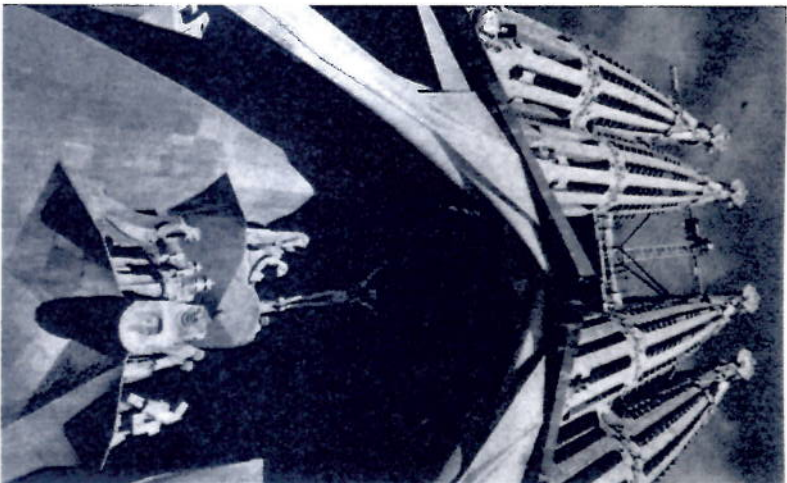
A
 Family of WEBPACETS
 Company
 CARA DESIGNS DE MONTANA
 SWEETHEATS
 CARDONA
 SWEETHEATS
 DESIGNS DE MONTANA

el 2004 dins el llibre *Un tresor entre torres i altres contes*, amb l'ajut de quatre il·lustradors (Mercè Porredon, Cristina Losantos, Jordi Estany i KAP), amb el títol "Dragallengua. L'esbojarrat castà de la revolta dels dracs". Només hi apareix Subirachs a través dels seus dracs que cito més endavant.

Confutatus maledictus (Graduate). Súplica de repòs, com a l'introït, per quan els maledits hagin estat condemnats. El cavall cardoni de Borrell em va aproximar a l'artista i ell em va acostar als altres cavalls seus. En una ocasió vaig referir-me a Els quatre genets de Subirachs (amb cavall o sense), Borrell, Sant Jordi, Longi i el genet inexistent de l'evolució gradual de cavalls (amb cap i sense) que l'artista ha invocat al llarg de la seva carrera: Equèstre, Bucèfal, Perxeron. També vaig fer referència en aquesta revista a la figura en bronze, **Equèstre**, que acompanyava el president Mas fa uns mesos a la Sala Torres-Garcia quan va reivindicar el dret a decidir. No va perdre el cap ni la determinació el president i confiem que el cavall de Palau, sense cap, no perdi el genet que ens guia en aquest llarg camí on patolopem plegats.

Lacrimosa (Tracto). Demanda de perdó i absolució. Torno a sant Jordi, com a figura reivindicativa i expiatòria a la vegada. Subtrachs ha fet diverses figures de Sant Jordi, i l'ha representat en diversos gravats i dibuixos. Com a la de Montserrat, el trobem a Catalunya Caixa, a la Sagrada Família i encara a l'Estudi Regomir. Altres formes de sant Jordi malant el drac el va representar per a la porta del Palau del Lloctinent, o al mural Sant Jordi-Tresor del Palau del Canonges.

Dies Irae (Sequentia). Les iries contra Subirachs es van destemnar quan va acceptar l'encàrrec de la seva vida, la façana de la Passió de la Sagrada Família. Poc després d'acabar el Borrell II, va consagrar la seva vida a continuar la tasca al Temple Expiatori de Gaudí. Va ser durament crític, però avui es pot veure culminada la seva magna obra amb la col·lecció d'escultures i portes personalíssimes. La majestuositat ha estat el dur carní per oblidar els dies de llàgrimes.

Offertorium. Però lluny de defallir, Subirachs va al·liberar-se de les pressions, crítiques i insults i va enrigir el seu gran treball dins el temple d'Antoni Gaudí que avui s'alça majestuós al bell mig de Barcelona. Va ser allà, mentre vivia la seva particular passió, que vaig conèixer-lo. Va mostrar-nos i explicar-nos detalladament la façana a mig fer en una visita guiada a un grup d'enginyers. Allà em vaig adreçar a ell, com a admirador, com a cardoni i com a autor del conte amb el seu Borrell com a protagonista. Va mostrar interès i l'hi vaig portar. El meu oferiment es va veure compensat amb escreix. Va observar-me amb il·lbres dedicats, amb dibuixos per al Cardona Oberta en diverses ocasions i, sobretot, amb la seva amistat, que posteriorment ha pogut ampliar-se amb la de la seva filla Judit.

Sanctus: "Sembla que les estàtues de la façana de la Passió vulguin dir: Hosanna a les altures!, al costat de les altes torres que s'enfilen. Un crit de joia, doncs. Em ve a la memòria aquí un altre conte: "De com l'Hotel Attraction fou esculpit en sal a Anodrac". Subirachs i Gaudí cavallquen amb els cavalls de Longi i de Borrell fins a les entranyes de la muntanya de sal per esculpir-hi alguns edificis gaudinians en sal, com l'hotel de Nova York que mai no es va edificar. I la Sagrada Família, on el geni pot acabar-la amb l'aiut de l'escultor.

Agnus Dei. Una vegada alliberat del pecat, l'escultor viu en pau fins a enllestir la seva obra del tot, fins al descans definitiu. Però encara li resta bona part de la particular passió: la malaltia primer i la crisi econòmica que impedeix culminar el projecte de l'Espai Subirachs del qual vaig poder ser testimoni de la posada de la primera pedra. Subirachs ja havia limitat la feina a la creació de gravats i litogràfies. Però encara va comptar-hi per a aquest acte simbòlic que no va donar fruit. Va ser la darrera ocasió que el vaig veure. La darrera roca.

Comunio. Que brilli la llum eterna damunt del seu record. La seva família va voler omplir el buit del frustrat Espai Subirachs i ho féu posant a l'abast del públic l'obra

de l'artista en una sala d'art: l'Estudi Regomir, al bell mig de l'antiga Barcino. Allà, en comunió, s'exposen diverses peces de Subirachs de tots els estils i èpoques, mentre no hi hagi una altra ubicació més definitiva i a l'altura del que la magna obra requereix, ja sigui al MNAC, al MACBA o tal vegada a l'estranger. Tant de bo l'obra de Josep Maria Subirachs acabi trobant el seu lloc i no haquem d'anar molt lluny en pelegrinatge per contemplar-la i gaudir-ne en un futur. Amén.

Libera me. In paradisum. Pie Jesu. No hi ha lloc per a res més en aquest Rèquiem. Assolit el repòs etern, la llum ens reservarà el miracle de la contemplació de l'obra de l'escultor a Cardona, al Bages, a Barcelona i altres llocs de Catalunya (com Vilanova, Sitges, Girona o Santa Coloma de Farners, per dir-ne alguns on hi ha obres destacades) o a Espanya (Lleó). O ens acontentarem amb litografies, medalles, gravats i pintures. Però sempre més podrem presumir de l'escultura del cavall on cavalca Borrell a la Fira de Cardona, el nostre particular paradís. I la figura de Subirachs adquirirà tot el seu apogeu en aquesta i en totes les seves altres obres. I els cardonins li hem d'estar sempre més agraïts, ens agradi o no el matxo sense cap del pedestal. Perquè en qualsevol de les altres obres hi haurà també l'essència del Borrell sortit de la pedra on s'amagava el cavall que Subirachs un dia va alliberar.

El rètol de l'antiga caserna dels Mossos d'Esquadra a Cardona és cedit a la Generalitat

El dia 28 de març, l'alcalde de Cardona, Ferran Estruch, i el conseller d'interior, Ramon Espadaler, en un acte al qual van ser també presents els comissaris dels Mossos d'Esquadra, Joan Miquel Capell (Relacions Institucionals) i Sergi Pla (Regió Centre), van signar un acord de cessió temporal per un període de dos anys del rètol de l'antiga caserna dels Mossos d'Esquadra a Cardona –el més antic que s'ha conservat a tot Catalunya–, de cara a la celebració, el 2019, del tricentenari de la creació del cos dels Mossos d'Esquadra.

Val a dir que aquest rètol va ser localitzat, sorprenentment, en una finestra, fa una vintena d'anys, durant unes obres de reforma realitzades en unes dependències de la casa consistorial.

L'any 2002 va ser degudament restaurat.

CARDONA OBERTA

EDITA: Secoció Cultural del Foment Cardoni | CONSELL DE REDACCIÓ: Jaume Barberà, Dídac Bueno, Salvador Campos, Joan Companys, Juiot Fàbrega, Cristina Moreira, Dani Sata, Jordi Santasusagna. | CORRECCIÓ: Patrocin Sata | FOTOGRAFIA DE PORTADA: Jaume Barberà | IMPRESSIÓ: Impremta Jordi | A LA VENDA A: Llibreria Mercat, Llibreria Viñas, Estanc del Barr Nou i "Super" de La Coromina | DISTRIBUCIÓ: Llibreria Mercat, Llibreria Viñas, Estanc del Barr Nou i "Super" de La Coromina | DISTRIBUCIÓ LEGAL: 13.372/90 ISBN Biblioteca de Catalunya | Cardona Oberta és una publicació sense ànim de lucre, popular i col·laborativa. No té una ideologia ni una opinió, i cada col·laborador és lliure d'expressar el seu punt de vista.